Martine Vonk
stichting

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Bestuursverslag	4
Samenwerking met ngo's	4
Nieuwe donateurs	4
Sponsormiddag	4
Onderwijs	4
Inauguratie	4
Curatorium	5
Bestuur	5
Plannen voor de toekomst	5
2. Verslag van het curatorium	6
Leerstoel met extra uitdagingen	6
Twee bijeenkomsten	6
Missiologie en ecologie	6
3. Financieel verslag	8
Opdracht	8
Balans	9
Staat van baten en lasten per 31 december 2024	10
Toelichting op de balans	11
Toelichting op de staat van baten en lasten	12

Voorwoord

Wat is de plaats en de rol van de mens in de geschapen werkelijkheid? Hoe gaan wij om met onze verantwoordelijkheid om te zorgen voor de schepping? Hoe zorg je ervoor dat onze voetafdruk in het rijke Westen niet onevenredig groot is ten opzichte van het mondiale Zuiden en ten opzichte van alle andere schepsels op deze planeet aarde? Het zijn vragen die velen bezighouden. De Martine Vonkstichting wil het denken daarover vanuit een Bijbels perspectief bevorderen. We doen dat in navolging van de in 2019 overleden milieukundige Martine Vonk die in haar christelijk ecologisch denken haar tijd ver vooruit was.

Als Martine Vonk Stichting zijn wij volledig afhankelijk van donateurs. Met hun bijdragen hebben we ervoor kunnen zorgen dat prof. dr. David Onnekink de bijzondere leerstoel Christelijk Ecologisch Denken kan bezetten aan de Theologische Universiteit Utrecht. Hij heeft als opdracht om onderzoek te doen en kennis over te dragen aan studenten, predikanten en andere geïnteresseerden, om hen zo te inspireren in hun christelijk ecologisch denken. In dit jaarverslag leggen we verantwoording af over 2024. Achtereenvolgens vindt u hierna het bestuursverslag, het verslag van het curatorium en het financieel verslag.

Met dank aan al onze donateurs!

Arie Verhoef

secretaris

1. Bestuursverslag

Het bestuur kijkt dankbaar terug op een zegenrijk en vruchtbaar jaar. Een jaar waarin bijzonder hoogleraar dr. David Onnekink op 1 januari in dienst trad bij de Theologische Universiteit Utrecht en meteen voortvarend aan de slag ging.

Samenwerking met ngo's

David Onnekink zocht al snel het contact met de ngo's die de leerstoel steunen en ging met hen om de tafel op 13 februari. Daar spraken de aanwezige organisaties af om samen een relevant onderzoek te bedenken en daarvoor subsidie aan te vragen. De samenwerking zette zich voort en in oktober diende David Onnekink een aanvraag in bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor het onderzoeksprogramma 'Faith in focus', over het gebruik van beelden uit het mondiale Zuiden bij de bewustwording van de Nederlandse achterban. Een subsidieaanvraag die helaas niet gehonoreerd is.

Nieuwe donateurs

In de loop van 2024 meldden zich nog een aantal ngo's om mee te doen met deze samenwerking. Ook kregen we er particuliere donateurs bij, waardoor de financiële situatie van de stichting nu gezond te noemen is en het voortbestaan van de leerstoel voor in elk geval de afgesproken periode van vijf jaar is gewaarborgd. Dat stemt ons erg dankbaar. Het maakt duidelijk dat veel meer mensen de noodzaak zien om christelijk ecologisch denken in Nederland verder te ontwikkelen.

Sponsormiddag

Op 9 april kwamen in de tuinzaal van de Theologische Universiteit Utrecht alle bedrijven, organisaties, fondsen, particulieren en partnerorganisaties van de Martine Vonk-leerstoel bijeen om kennis te maken met dr. David Onnekink en zijn plannen voor de komende vijf jaar. Het werd een inspirerende middag, waarin we samen nadachten over de focus die David Onnekink wil aanbrengen in zijn onderzoek: de cultuur van rentmeesterschap. Hoe is dat begrip ontstaan en hoe functioneert het in welke kringen? Welke beelden worden gebruikt bij het verhaal over klimaatverandering en het verlies van biodiversiteit? Daarbij wil David Onnekink ook graag een brug slaan naar christenen die nog altijd niets met duurzaamheid hebben. Onderzoek gaat ook over impact. Door goed na te denken over de inhoud van het onderzoek en samenwerking te zoeken in het veld, kan onderzoek veel impact hebben.

Alle aanwezigen ervaarden deze sponsormiddag als nuttig en inspirerend. Daarom zullen we elk jaar in het voorjaar zo'n middag organiseren.

Onderwijs

Behalve bij onderzoek is David Onnekink ook betrokken bij het onderwijs aan de Theologische Universiteit Utrecht. Samen met collega's ging hij aan de slag met de verbetering en uitbreiding van de minor Ecologische Theologie, waarvan de eerstvolgende in het najaar van 2025 van start zal gaan.

Inauguratie

Op 6 september, tijdens de opening van het academisch jaar, sprak prof. dr. David Onnekink zijn inaugurele rede uit met als titel 'Verhalen uit het Christoceen. Cultuur, geschiedenis en schepping.' De rede ging over de historische wortels van het christelijk gedachtegoed over ecologie door het bestuderen van de activiteiten van zendelingen en ontwikkelingssamenwerkingsorganisaties. De volledige tekst is hier te lezen.

Na afloop van de oratie volgde een samenzijn met genodigden, waaronder de ondersteunende partijen van de leerstoel.

Curatorium

Het curatorium van de stichting kreeg het afgelopen jaar steeds meer vorm en inhoud. Prof. Jan Boersema is voorzitter van dit wetenschappelijk toezichtsorgaan. De Theologische Universiteit Utrecht laat zich vertegenwoordigen door dr. Jaap Dekker en dr. Wilco de Vries (die in 2025 wordt vervangen door drs. Trees van Montfoort), Embert Messelink vertegenwoordigt de Martine Vonk Stichting en dr. Tjirk van der Ziel is lid vanuit zijn expertise.

Op 3 december kwam het curatorium bijeen om een tussentijds verslag van David Onnekink te beoordelen. Het curatorium is, net als het bestuur, erg tevreden over de hoogleraar en zijn prestaties. Zijn invalshoeken zijn origineel en hij heeft in korte tijd al veel aandacht gegenereerd voor de leerstoel. Hij krijgt meer verzoeken om te schrijven en te spreken dan hij kan honoreren. Er begint een duidelijke lijn te komen in zijn plannen en die zijn ambitieus.

Bestuur

Het bestuur kwam in 2024 zes keer bijeen, waarvan twee keer met David Onnekink erbij. Op 4 juni namen we afscheid van Annemarie van den Berg als secretaris en op 31 augustus mochten we Arie Verhoef verwelkomen als haar opvolger. Op dit moment is het bestuur als volgt samengesteld: Theanne Boer (voorzitter), Arie Verhoef (secretaris), Koos van Aller (penningmeester en technisch voorzitter), Embert Messelink (algemeen lid) en Emile van Velsen (algemeen lid).

Plannen voor de toekomst

Op 31 augustus kwamen we als bestuur bij elkaar voor een 'heisessie' op het Land van melk en Honingh in Zeeland. Daar hebben we besproken over de brede doelstelling van de Martine Vonkstichting, die meer kan inhouden dan de instandhouding van de leerstoel alleen. Hoe willen wij 'christelijk ecologisch denken en handelen' nog meer bevorderen in Nederland? Twee dingen kwamen vooral naar voren om in de toekomst te gaan vormgeven:

- Een kenniscentrum voor christelijk ecologisch denken. Waar de inhoudelijke bodem wordt gegeven voor de praktijk van het leven. We kunnen dit groots aanpakken, maar ook klein beginnen en laten uitgroeien, in samenwerking met partnerorganisaties (A Rocha, Micha Nederland en Groene Kerken), andere universiteiten en onderwijsinstellingen. Het bestuur is van start gegaan met een eerste verkenning.
- Samenwerking, kruisbestuiving met andere universiteiten en onderwijsinstellingen. De Vrije Universiteit Amsterdam, de Tilburg University, de Radboud Universiteit Nijmegen en de Protestantse Theologische Universiteit Utrecht ontplooien ook activiteiten omtrent ecologische theologie. Ook aan de Christelijke Hogeschool Ede en Aeres Hogeschool is hier belangstelling voor. Het is niet meer dan logisch om elkaar te zoeken en te versterken. Ook dit willen we de komende tijd oppakken.

In de nabije toekomst zal ook de communicatie van de stichting meer vorm krijgen, via website en nieuwsbrief. In november 2025 zullen we als stichting op het Groen Geloven-event de Martine Vonk prijs uitreiken en in 2026 zal de eerste Martine Vonk scriptieprijs het levenslicht zien.

Tijdens de sponsormiddag formuleerde David Onnekink zijn toekomstbeeld: “De leerstoel moet beweging veroorzaken, moet onderzoek en onderwijs aantrekken en samenwerking zoeken met andere universiteiten. Het zou een centrum kunnen worden, waar van alles gebeurt op het snijvlak van theologie, ecologie en maatschappij.” Daar sluiten wij ons als bestuur van de Martine Vonk Stichting van harte bij aan, in de hoop en de verwachting dat onze God en Schepper dit zal zegenen, ook in het nieuwe jaar.

21 maart 2025

Theanne Boer, voorzitter

2. Verslag van het curatorium

Het curatorium van de Martine Vonk-leerstoel voor christelijk ecologisch denken houdt toezicht op de voortgang en kwaliteit van het onderzoek en het onderwijs van de hoogleraar. Het curatorium is begin 2024 ingesteld door het College van Bestuur van de Theologische Universiteit Utrecht en vervolgens aan het werk gegaan. Het curatorium bestaat uit vijf personen, afkomstig van de Theologische Universiteit Utrecht, het wetenschappelijk werkveld en de Martine Vonkstichting. De leden zijn voor een periode van drie jaar benoemd en kunnen een keer herbenoemd worden voor eenzelfde periode. Opvolgers nemen de datum van aftreden over van de persoon die zij opvolgen.

Leerstoel met extra uitdagingen

Volgens de richtlijnen van de universiteit dient het curatorium minimaal eens per jaar samen te komen. In haar eerste vergadering heeft het curatorium besloten om twee vergaderingen per jaar te houden. De belangrijkste reden om over te gaan tot twee vergaderingen is dat deze leerstoel extra uitdagingen kent; het is een nieuwe leerstoel (zelfs een primeur in Nederland); de betrokken partners, de universiteit, de Martine Vonkstichting en de steunverlenende maatschappelijke organisaties hebben ook eigen verwachtingen van het werk dat in het kader van de leerstoel zou kunnen worden gedaan. De notulen van de vergaderingen in het eerste jaar zijn in bezit van het bestuur.

Twee bijeenkomsten

In de eerste bijeenkomst (juni) lag de focus op de oratie die bijzonder hoogleraar David Onnekink in september zou houden: ‘Verhalen uit het Christoceen’. Het curatorium reflecteerde op de keuzes die hij daarin had gemaakt en sprak over de aansluiting van de onderzoeksthema’s op het veld. Centraal probleem: hoe houd je enerzijds focus en anderzijds aansluiting met de diversiteit in het veld?

In de tweede bijeenkomst (december) deed hoogleraar David Onnekink uitgebreid verslag van zijn werkzaamheden tot dusver. Het betrof een serie publicaties, optredens en artikelen in de pers. Dit paste in zijn strategie: hij wilde de eerste fase van zijn werkzaamheden gebruiken om via veel netwerken en podia zijn kennis en inzichten te delen. Het curatorium ging in deze bijeenkomst in gesprek over de volgende fase, waarin het onderzoek een thematische focus zal krijgen. We bespraken de verschillende keuzes voor deze onderzoeksthema’s, dachten mee over de verhouding tussen onderzoek en onderwijs en gingen in gesprek over de mogelijkheden de Martine Vonk-leerstoel op termijn verder uit te breiden.

Missiologie en ecologie

De Martine Vonk-leerstoel bestaat ruim een jaar. Het curatorium vindt het van groot belang dat de leerstoelhouder veel energie heeft gestoken in een NWO-aanvraag. Dat kan het academisch fundament onder de leerstoel versterken. Het kan ook armslag bieden om alle mensen en organisaties rond de leerstoel beter te bedienen. Het curatorium is van mening dat de manier waarop hoogleraar David Onnekink zijn kennis en onderzoeksveld uitbouwt, het academisch profiel van de Theologische Universiteit Utrecht versterkt en het christelijk ecologisch denken een herkenbare inhoud en gezicht geeft. Het curatorium moedigt hem aan de combinatie van missiologie en ecologie vast te houden, vanuit een historische invalshoek, met zijtakken naar beeldvorming en (neo)kolonialisme. Het curatorium ziet op termijn kansen voor verdere verbreding.

Curatorium Martine Vonk-leerstoel

21 maart 2025

Jan Boersema, hoogleraar Grondslagen van de milieuwetenschappen, voorzitter van het curatorium van de Martine Vonk-leerstoel

Wilco C. de Vries, Assistant professor of Ethics and Flourishing, Theologische Universiteit Utrecht. Per 1 januari 2025 vervangen door mevrouw T. van Montfoort, theologe

Jaap Dekker, Professor of Biblical Research and Christian Identity, Theologische Universiteit Utrecht

Tjirk van der Ziel, onderzoeker, geograaf en ruraal socioloog

Embert Messelink, voorganger in de Nederlandse Gereformeerde Kerken, bestuurslid Martine Vonkstichting

3. Financieel verslag

Opdracht

Ingevolge de van u ontvangen opdracht hebben wij voor de Martine Vonk Stichting een financieel overzicht opgesteld over het boekjaar 2024. Uit de door u overgelegde gegevens hebben wij de volgende overzichten opgesteld:

- balans per 31 december 2024;
- staat van baten en lasten over het jaar 2024.

De administratie is correct bijgehouden en van alle uitgaven zijn bonnen of facturen aanwezig. Alle ontvangsten en betalingen zijn via de bank gedaan.

Op 31 december 2024 bedraagt het stichtingsvermogen € 28.036. Dit betreft het resultaat over 2024. In 2024 zijn er geen posten ten laste van deze reserve geboekt. In 2024 zijn in totaal € 170.603 aan baten ontvangen waarvan € 21.510 vooruit is ontvangen voor jaar 2025 en € 36.000 voor jaar 2026 en verder.

De te betalen loonkosten voor een totaalbedrag van € 20.197 betreft een factuur van de Theologische Universiteit Utrecht voor de loonkosten van het vierde kwartaal.

De totale baten over 2024 zijn € 113.093. Dit betreft giften van particulieren, bedrijven, fondsen en christelijke hulporganisaties.

De totale lasten over 2024 zijn € 86.057. Dit betreft de personele lasten ad € 82.621 en algemene lasten ad € 2.436.

Wij wijzen u er tot slot op dat wij geen accountantscontrole hebben uitgevoerd en wij hebben ook geen samenstelverklaring afgegeven.

Indien u nadere toelichting wenst, zijn wij gaarne bereid die te verstrekken.

Telt accountants & adviseurs

R.A. van Dijk

Balans

Balans activa

		31-12-2024
Vlottende activa		
Liquide middelen	105.743	
		105.743
Activa		**105.743**

Balans passiva

		31-12-2024
Stichtingsvermogen		
Overige reserves	28.036	
		28.036
Langlopende schulden		**36.000**
Kortlopende schulden		**41.707**
Passiva		**105.743**

Staat van baten en lasten per 31 december 2024

		2024
Baten particulieren	20.593	
Baten bedrijven	18.000	
Baten CHO	37.500	
Baten fondsen	37.000	
Totaal baten		**113.093**
Personeelslasten	82.621	
Algemene lasten	2.436	
Totaal lasten		**86.057**
Resultaat		***28.036***

Toelichting op de balans

Vlottende activa

Liquide middelen	105.743

Stichtingsvermogen

Overige reserve	28.036

Dit betreft het resultaat uit boekjaar 2024 (€ 28.036)

Langlopende schulden

Vooruit ontvangen gelden	36.000

Een aantal fondsen heeft een donatie gedaan die over een periode van 5 jaar wordt verdeeld.

Kortlopende schulden

Vooruit ontvangen gelden	21.510
Nog te betalen loonlasten	20.197
Totaal kortlopende schulden	**41.707**

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

De voor 2024 ontvangen donaties (100%) zijn van bedrijven (4 voor 16%), particulieren (12 voor 18%), christelijke hulpverleningsorganisaties (6 voor 33%) en fondsen (5 voor 33%). Er is voor 2024 € 105.000 en meerjarig € 98.000 toegezegd. Voor 2024 is incidenteel € 8.093 ontvangen.

Lasten

- **Personele lasten**
  Het belangrijkste doel voor nu is het financieren van de salariskosten van de leerstoel tot einde 2028. Prof. dr. David Onnekink is vanaf 1 januari 2024 voor drie dagen per week aan de leerstoel verbonden. De overige personele kosten betreffen een aandeel in de kosten van de feestelijke inauguratie van prof. Onnekink op 6 september in de Jacobikerk. Daarnaast heeft het bestuur reiskosten gemaakt voor organisatie en overleg over de stichting.

- **Algemene lasten**
  Voor de oprichting van de stichting zijn geringe kosten gemaakt. Er is een website voor de stichting gebouwd met een eigen logo en huisstijl. Naast de maandelijkse kosten van de bankrekening is er een abonnement genomen op passende boekhoudsoftware. Telt accountants uit Lunteren is bereid gevonden de boekhouding en de verslaglegging, om niet te verzorgen.
  De leerstoel kan eveneens, om niet gebruik maken van de kantoor- en conferentiefaciliteiten van de Theologische Universiteit van Utrecht.
  Het bestuur van de stichting ontvangt geen beloning voor hun werkzaamheden en heeft uitsluitend recht op een voor de uitoefening van hun functie gemaakte kosten.

Overschot/tekort

Na aftrek van de lasten is er voor 2024 een overschot op de rekening van € 28.036 dat wordt gereserveerd voor ontwikkeling van de leerstoel voor komende jaren.

Plannen voor de toekomst

Het eerstvolgende doel is het toegankelijk maken van de kennis en wetenschap over het christelijk ecologisch denken op de website van de stichting. De website is er, maar wordt vanaf 2025 stap voor stap verbeterd en gevoed met informatie. De plannen hiervoor worden ontwikkeld en de kosten berekend.

Toelichting Baten en Lasten

Baten particulieren	20.593
Baten bedrijven	18.000
Baten christelijke hulpverlenings-organisaties	37.500
Baten fondsen	37.000
Totaal baten	**113.093**

Personele lasten

Salarislasten	80.381
Overige personeelslasten	2.240
Totaal personeelslasten	**82.621**

Algemene lasten

Incidentele lasten	317
Communicatie lasten	1.795
Bank- en administratielasten	324
Totaal algemene lasten	**2.436**